

Qoyirova Risolatbegim

Zarafshon shahar 3-KBFCHO'DUM

Tarix fani o'qituvchisi

USLUBIY TAVSIYASI .

Tarix fani bilan barcha fanlarni mustahkamlaymiz: tarix darsida fanlararo integratsiyalashgan darslarning ahamiyati.

Yurtimizda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar ta'lim tizimini to'liq axborotlashtirishni, an'anaviy o'qitish mazmunini qayta ko'rib chiqish, o'quv fanlarini integratsiyalash, o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish asosida tashkil etishni taqozo etmoqda. Ma'lumotlar ko'lamining kun sayin o'sishi, o'quvchilarga beriladigan bilimlar hajmining ko'payishiga, sabab bo'lmoqda. Bu o'z navbatida o'quvchilarga psixologik jihatdan og'irlik qilib, ularning bu fanlarga bo'lgan qiziqishlarini susaytirmoqda hamda bilimlarni o'zlashtirish darajasining pasayishi kuzatilmoqda. Bunday salbiy holatlarni bartaraf etish uchun o'quv fanlarini integratsiyalash muammosini muvaffaqiyatli hal etish zarurati lozim..Xususan, Tarix darslarida ayrim sinflardagi darsliklarda ma'lumotlarning ko'pligi ,tarixiy yil va atamalarning murakkabligi o'quvchilarimizda ayrim hollarda fanga qiziqishni susaytirish hollari kuzatiladi.Yoki endigina Tarix fanini o'rganishni boshlagan boshlang'ich sinflarda fanga bo'lgan qiziqishni uyg'otish shuningdek fanni amaliyotda qo'llay olish k ko'nikmasini shakllantirish,o'zlarining qiziqqan fanlariga bog'lab dars jarayonini o'tkazish fanlararo integratsiyalashgan darslarni tashkil etishni taqazo qiladi. Integratsiya - lotincha so'z bo'lib, tiklash, to'ldirish, qismlarni bir butun qilib birlashtirish degan ma'nolarni anglatadi. Ta'lim muassasasining maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda muayyan fanning ichki va tashqi aloqalarini o'rganish, uning boshqa fanlarga tatbiqini

ta'minlash o'quvchining nafaqat bilish doirasini kengaytiradi, balki unga atrof-muhit haqida to'laroq ma'lumotga ega bo'lishi, dunyoqarashining shakllanishi, shuningdek, mavjud bilimlarini amaliyotga qo'llay olishiga imkoniyat yaratadi. Ta'lim jarayonidagi predmetlararo aloqalar o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini faollashtiradi. Bunda, o'quvchi o'z faolligini tanish predmet bilimlarini mavjud bo'lgan noma'lum munosabatlarni izlashga yoki aniq o'rnatilgan predmetlar aloqalar asosida yangi tushunchalarni shakllantirishga safarbar etadi. Ta'limni integratsiyalashning asosiy maqsadi maktabdayoq tabiat va jamiyat haqida yaxshi tasavvur asoslarini qo'yish va ularning rivojlanishi qonunlariga o'z munosabatini shakllantirishdir. Mana shuning uchun maktab o'quvchisi predmet yoki voqea hodisalarni bir necha tomondan ko'rish muhim: mantiqiy va emotsional tomondan badiiy asarda hamda ilmiy-ommabop maqolada biolog, so'z ustasi, rassom, musiqachi nuqtai nazaridan va boshqalar. Ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda yashirin aloqadorlik va bog'lanishlarni aniqlay bilish, fanlararo bog'lanish, ya'ni uzviylikni ta'minlash bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Chunki fanlararo aloqadorlik ta'minlangan holda, darsni tashkil qila olgan o'qituvchi o'quvchilarda o'zining faniga bo'lgan qiziqishini oshiribgina qolmasdan, mazkur fanni o'zlashtirishga yordam beradi. Fanlararo aloqadorlikni tizimli tarzda amalga oshirish natijasida o'quv-tarbiya jarayonining aloqadorligi sezilarli darajada ortadi. O'quvchilarda dialektik tarzda fikrlash ko'nikmalari shakllandi. Shu bilan bir qatorda, o'quv fanlariga oid bilim va qiziqishlarini rivojlantirishning muhim shartidir.

“HISTORYROBOTEXNOLOGY” metodi-Bu metod uchun biz legolardan foydalanamiz.Darsda yangi mavzuni mustahkamlash jarayonida bundan foydalansak maqsadga muvofiq bo'ladi.Buning uchun o'quvchilarimizni 3 guruhga ajratib olamiz .Birinch guruhimiz lego bo'lakchalariga flamaster yordamida mavzuga oid asosiy yillar va joy nomlari ,shaxslarning ismlarini yozib chiqishadi so'ngra har bir guruhdan bir nafar ishtirokchi boshchiligida Movorounnahrda Arab xalifaligining o'rnatilishi mavzusi asosida arablarning yurtimiz hududidagi shaharlarni bosib olish jarayonini yillari bilan to'g'ri ketma-ketlik asosida o'zlarining fantaziyalaridan kelib chiqqan Robot shaklida yasashlari kerak bo'ladi.Bunda o'qituvchi ham ketma-ketlikning ilmiy jihatdan to'g'riligiga ham yasalgan robotning ko'rinishiga baho beradi.

Afzalliklari:O'quvchilarda mavzuga oid asosiy tushuncha va yillar unutilmas bo'lib qoladi,ular dars jarayonida zerikishmaydi,guruhlarda hanjihatlikni ta'minlaydi,ketma-ketlikda joylashtirish xotiralarini mustahkamlaydi,robotlarning yasalishi ijodkorlik va kretivlik qobiliyatlarini oshiradi.

Kamchiliklari:Dars jarayoni biroz shovqinli bo'ladi,darsdan bir oz chalg`iydi.

“HISTORYROBOTEXNOLOGY” metodi

”RUBIK’S CUBE in HISTORY” METODI

Mavzu:Yevropa madaniyati ,Yevropada me'morchilik san'at adabiyot

1-usul : SAVOL HAM JAVOB HAM KUBIK RUBIKDA (THE ANSWER TO THE QUESTION IS AN CUBIC RUBIK)

Bu metodda kubikning rangi bir xil kataklariga savollar qisqa ko'rinishda yoziladi xuddi shunday javoblari ham bir xil rangli katakchalarga yoziladi.yoki bir xil rangli kataklarga mavzuga oid atama boshqa bir xil rangli kataklarga shu atamaning muqobil variantlari yoziladi.O 'quvchilar savollar va javoblarni bir biriga moslashtirishi lozim.kubik rubikda savollar va javoblar aralashtirib yuboriladi,har bir o'quvchida bo'lishi kerak kubiklar o'zlari tayyorlashadi savollarni va kubiklar xaltada aralashtirib guruhlarga tarqatiladi ,bu takrorlashlarda ko 'proq qo'l keladi.

H	S	L	R	gotika
	A	A	U	uslubida
	R	A	A	qurilgan
R	T	X	N	ibodatxonalar

LAAX BU YERDA XATO JAVOB chunki u Roman uslubida qurilgan.

Afzalliklari: O‘quvchilarning aqlini charxlashga ordam beradi, savollarnio‘zi tayyorlagani ulning fikrlash qobiliyatini o‘stiradi va ruhan zavq bag‘ishlaydi

o‘yin shaklida o‘tkazilishi ularni zeriktirmaydi va fanga muhabbat hissini uyg‘otadi.

Kamchiliklari:Ayrim bolalarga qiyinchilik tug‘dirishi mumkin.

”CUNNING DARLING” (AYYOR QADRDONIM) METODI.

Mavzu : 18-19 asrlarda qaraqalpoq adabiyoti ravnaqi

Bu metodimizda o‘quvchilar mavzuni yaxshiroq o‘zlashtirishlari uchun mustahkamlash jarayonlarida qo‘llasak bo‘ladi.Buning uchun o‘quvchilar qiziqarliroq bo‘lishi uchun yigitlar va qizlarga ajralgan bir nechta guruhlariga bo‘linishadi va guruhlar navbat bilan doskaga chiqishadi.Doskaga chiqqandan so‘ng aylana bo‘lib kaftlarini kaftlariga qo‘yib turishadi (laylak keldi harakatli o‘yini kabi) va tezkorlik bilan biri ikkinchisini qo‘lini urib mavzuga ma‘lumotlarni aytib ketishaveradi navbat bilan lekin kutilmagan paytda guruh ichidagi o‘quvchi ma‘lumot o‘rniga o‘zidan keyingi sherigiga savol beradi savolga javob berolmasa chiqib ketadi savol bergan o‘quvchi chiqib ketadi,shu tarzda davom etib oxiri qolgan o‘quvchi keying guruhlarning g‘olib ishtirokchilari bilan bellashdi va yakuniy g‘olib aniqlanadi.

Afzalliklari: O‘quvchilarda bu metod hushyorlik va ziyraklikni oshiradi shuningdek tezkorlik bilan javob qaytara olish ko‘nikmasini shakllantiradi.Bundan tashqari bir nechta guruhlarning navbat bilan chiqish qilishi mavzuni yod olish imkoniyatini oshiradi.

Kamchiliklari: O‘quvchilar o‘zaro tortishib qolishlari ehtimoli bor,vaqtni ko‘proq talab qiladi.

“ SMART XRONOHAMMER” (AQLLI XRONOBOLG‘ACHA) metodi

Mavzu:Slavyanlar,Kiyev Rusi davlati.

Bu metodda o‘quvchilar uchun mavzuga oid yillar yizilgan kartochkalar tayyorlanadi.Sinf 3 guruhga bo‘linadi ,bittadan o‘quvchilar chiqishadi ularning qo‘llariga bolg‘acha tutqaziladi,so‘ng ixtiyoriy ravishda bir o‘quvchi chiqib kartochkalarda yozilgan yillarga oid savollar beriladi kamida 15 ta kartochka bo‘lishi kerak savol berilganda qaysi ishtirokchi to‘g‘ri sanani ustiga bolg‘achani ursa 1 ballni qo‘lga kiritadi,o‘yin shu tarzda davom etadi,qaysi guruh ko‘proq ball to‘plasa o‘sha guruh g‘olib bo‘ladi. Kartochkalarga yillar o‘rniga atamalar, shaxslarning ismlarini qo‘llashimiz ham mumkin.

“ SMART XRONOHAMMER” (AQLLI XRONOBOLG ‘ACHA) metodi

VI ASR	893-927	VII ASR	IX ASR	920-935	643-701	X ASR
XI ASR	VIII ASR	882-	912-945	945-	X ASR 50 YILLARI	964-
980-1015	988-YIL	1019-1054	1113-1125	OLGA	OLEG	IGOR
SVYATO SLAV	VLADI MIR	YAROSL AV	RYURIK	PIAST	MESHK O	BOESL AV

Afzalliklari: O‘quvchilar bu metod orqali o‘z xotiralarini charxlashadi va tezkor fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishadi.va guruh sha‘ni uchun mavzuga yaxshi tayyorlanib savollarga to‘g‘ri javobni tanlashga harakat qilishadi. Kamchiliklari: ishtirokchilar ko‘proq taxminga asoslanib qolishi mumkin shuning uchun bu metod qo‘shimcha sifatida darslarda foydalaniladi mavzu yaxshi o‘zlashtirilgandan so‘ng albatta.

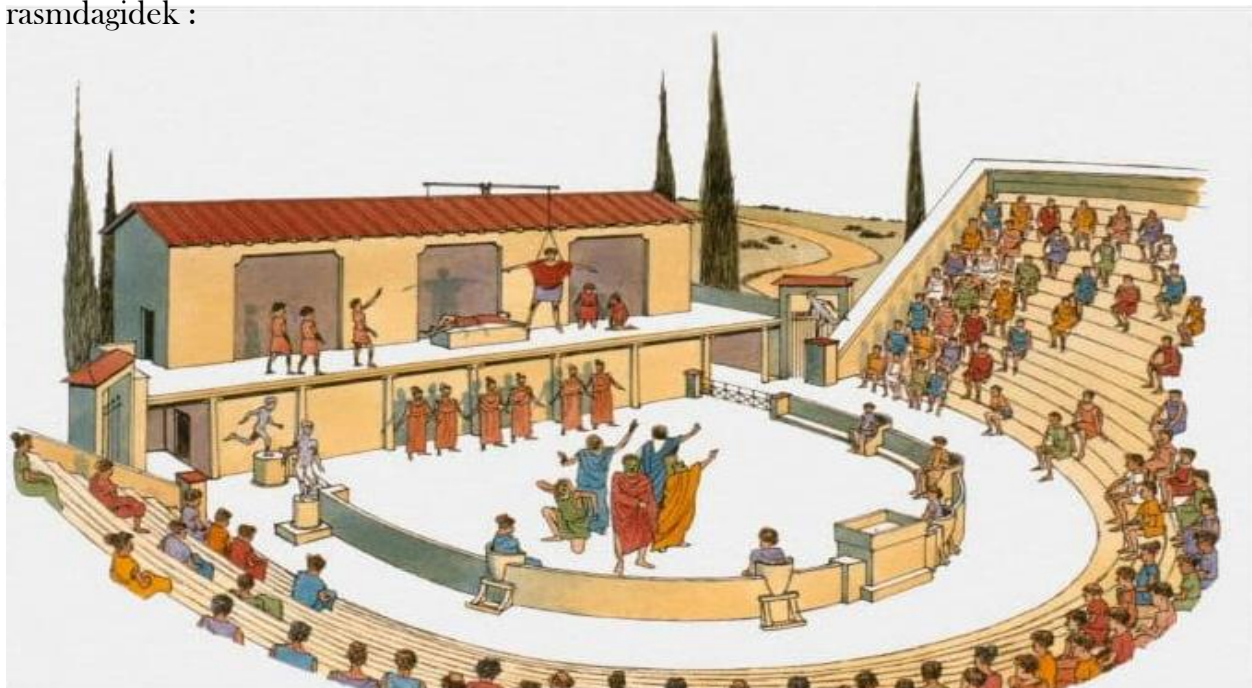
6-sinf o‘quvchilari uchun Tarix faning ajoyibotlarini ko‘rsatish va qiziqarli dars jarayonini tashkil etish uchun amaliy mashg‘ulotlardan na‘munalar.

1.Mavzu :Qadimgi Yunoniston bobi bo‘yicha.

1 O‘quvchilarning ham ijodiy ham ilmiy imkoniyatlarini ishga solgan holda bolalar tomonidan yunon xudolarining katta hajmdagi rasmlari yaratiladi va ular haqida ba'zi bir ma'lumotlarni berish uchun yorliqlar ham ishlab chiqariladi.Yunonlarning Xudolariga sig‘inadigan joylarini ifodalovchi ta'minlangan to‘r yordamida kichik ibodatxonalar ham quriladi .Bu ijodiy ish o‘quvchilarga mustaqil topshiriq sifatida beriladi yoki sinfda amaliy mashg‘ulot jarayonida tayyorlashadi.Bu amaliy mashg‘ulot o‘quvchilarda mavzuning uzoq yillar davomida xotiralarida muhrlanib qolishiga va hayolot dunyosining eshiklarini kengroq ochilishiga sabab bo‘lsa ajab emas.

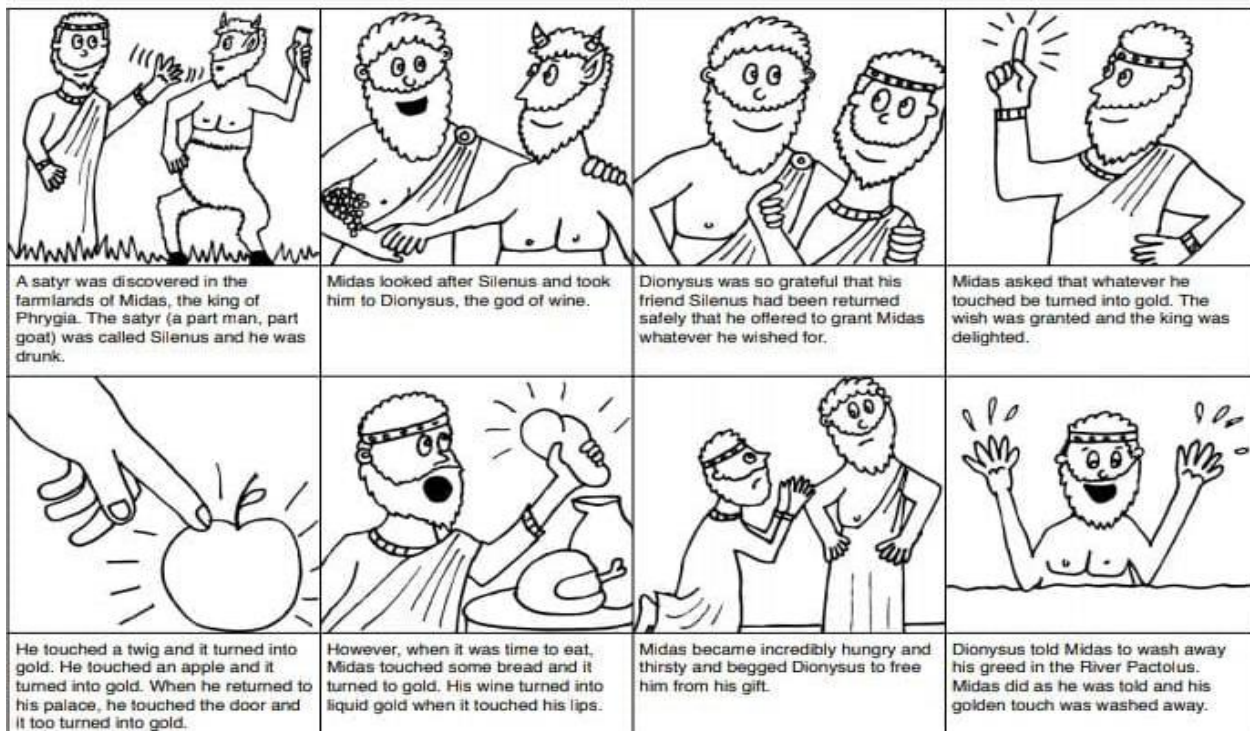

2.O'quvchilarga Yunonistonda teatr mavzusi o'tilgandan so 'ng shu mavzuda amaliy mashg'ulot tashkil etishimiz mumkin.Buning uchun 1-navbatda o'quvchilarimiz bilan birgalikda anfiteatrning va undagi tomoshabinlarning maketini tayyorlab olamiz xuddi rasmdagidek :

Va anfiteatrda bolalar bilan birgalikda sahna ko'rinishi namoyishiga tayyorlanamiz buning uchun bizga ssenariy kerak albatta,biz ingliz tilida topgan qisqa hikoyachamizni avval tarjima qilamiz birgalikda so'ng roller uchun o 'z qo'llarimiz bilan kiyim (sodda) tayyorlaymiz va rollarga bo'lib ijro etamiz.

Masalan mana bu qirol Midas va satira hikoyani:

3."Maxfiy agent"-Bu mashg'ulotimizni bajarishimiz uchun biz o'quvchilar bilan birgalikda qadimgi yunon alifbosini o'rganishimiz zarur.

Buning afzalliklari:

- 1) Tarix darslarida bolalarga yunon hayotining yana bir jihati to'g'risida ma'lumot beramiz
- 2) Bundan tashqari, maxfiy xabarlar uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan kodni yaratish uchun ham foydalanamiz

The Greek Alphabet

Α Β Γ Δ Ε Ζ					
A	B	G	D	E	Z
Η Θ Ι Κ Λ Μ					
EE	TH	I	K	L	M
Ν Ξ Ο Π Ρ Σ					
N	KS	O	P	R	S
Τ Υ Φ Χ Ψ Ω					
T	U	PH	CH	PS	OH

O'quvchilarimizni 3 guruhga bo'lib olamiz har bir guruh qadimgi yunonistondan yurtimizga maxfiy maktub yo'llashi zarur va maktubni xoh yunon fuqarolari xoh xudolari tilidan yozishadi lekin bu maktublar maxfiy kod bilan muhrlangan guruhlariga maktublar aralash qilib tarqatiladi lekin ehtiyot bo'lish lozim bu kodlar maxfiy agentlar tomonidan buzib olib quyilishi mumkin qachonki bir guruh o'z maktubi kodini ocholmasa boshqa bir guruh ishtirokchilaridan biri ochsa o'sha maxfiy agent hisoblanadi .